

27.11.2014

Valtiovarainministeriölle

Viite: Kirje kunnan- ja kaupunginhallituksille 20.5.2014, VM/1042/02.02.06.01/2014

HARKINNANVARAINEN VALTIONOSUUDEN KOROTUS VUODELLE 2014

Vuonna 2014 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta haki 85 kuntaa yhteensä 94 miljoonaa euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna hakijoiden määrä väheni 23 kunnalla ja haettu euromäärä 48 miljoonalla eurolla. Vuonna 2013 harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta haki 108 kuntaa yhteensä 142 miljoonaa euroa. Harkinnanvaraisena valtionosuuden korotuksena jaettavaan euromäärään (20 milj. euroa) ei tullut muutosta edellisvuoteen verrattuna.

Harkinnanvaraisesta valtionosuuden korotuksesta säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 30 §:ssä. Lain mukaan kunnan valtionosuutta voidaan korottaa hakemuksesta valtion talousarvion myöntämän määrärahan rajoissa. Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus rahoitetaan vähentämällä vastaava euromäärä kaikille kunnille myönnettävästä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Nykyinen valtionosuuslainsäädäntö on ollut voimassa vuodesta 2010 alkaen.

Kuntaliitto esittää, että harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta myönnettäisiin vuonna 2014 oheisen liitteen mukaisesti 31 kunnalle yhteensä 20 miljoonaa euroa.

Kuntien talouden tilanne ja liikkumavara huomioon ottaen taloudellisen tuen tarpeessa on suurempi joukko kuntia. Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen varattu määräraha kuitenkin rajoittaa kuntien määrää, jolla korotusta esitetään.

Yli 20 000 asukkaan kaupungeista valtionosuuden korotuksen saajiksi esitetään Savonlinnaa ja Varkautta. Asukaskohtaisesti laskettuna suurin valtionosuuden korotus esitetään Savukoskelle (200 euroa/asukas) ja Ristijärvellä (185 euroa/asukas). Kuntaliitto esittää yhteensä 26 kunnalle korotusta, jonka suuruus on asukasta kohden 100 euroa tai enemmän.

Perustelut

Valtionosuuden korotuksen myöntämistä ei esitetä niille kunnille, jotka ovat saaneet korotusta kolmena aikaisempana vuonna peräkkäin. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten hallitsematon kasvu, verorahoituksen väheneminen tai rakennus- ja korjausinvestointien aiheuttama rahoitusvaje eivät yksinään riittäisi perusteiksi korotukselle, vaan myös taloudellisten tunnuslukujen tulee tukea kunnan taloudellisen lisätuen tarvetta.

Kunnan taloudellista tilannetta arvioitaessa otettiin huomioon kunnan hakemuksessaan esittämät jo toteutetut toimenpiteet sekä suunnitelmat taloutensa tasapainottamiseksi. Erityisesti kiinnitettiin huomiota kunnan oma-aloitteisiin toimenpiteisiin ja päätöksiin, jolla kunnan talouskehitystä on pyritty parantamaan.

Kuntien tilinpäätöksiin perustuvia talouden tunnuslukuja tarkasteltiin vuosilta 2000–2013. Pääpaino tarkastelussa oli sekä peruskunnan että kuntakonsernin vuosikatteen, alijäämän, lainakannan ja rahavarojen analysoinnissa sekä kuntien tekemien sopeuttamis-

toimenpiteiden arvioinnissa. Vuosikatteena käytettiin veroprocentilla korjattuja vuosikatteita. Lisäksi talustilannetta arvioitaessa käytössä olivat tiedot harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakijoista ja saajista vuodesta 1997 alkaen.

Esitystä tehtäessä ei otettu huomioon vuonna 2015 voimaan tulevan uuden valtionosuuslainsäädännön vaikutuksia kunnan verorahoitukseen.

Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus säilytettävä

Osana valtiontalouden säästötoimia harkinnanvarainen valtionosuuden korotus on päätetty lopettaa vuoteen 2014. Vuoden 2015 alusta uudistuva valtionosuuslainsäädäntö ei sisällä rahoituselementtiä, joka ottaisi huomioon kuntien poikkeukselliset tai tilapäiset talousvaikeudet.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus tulee säilyttää osana kuntien valtionosuusjärjestelmää, jotta jatkossakin yhtäkkisistä talousvaikeuksista kärsivien kuntien talouden romahdukset voidaan estää.

Tuki rakennemuutospaikkakunnille ja investointeihin

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntämisesityksessä otettiin huomioon tilapäisenä ja poikkeuksellisenä tekijänä kunnan rakennemuutos, josta aiheutuu paine kuntatalouteen työttömyyden lisääntymisen ja vähenevien yhteisöverotulojen kautta. Kuitenkin harkinnanvarainen valtionosuuden korotus kertaluonteisena ja euromääräiseltä tasoltaan pienenä avustuksena ei pysty estämään rakennemuutospaikkakuntien kuntatalouden romahdusta ja tästä seuraavaa kunnan veronkorotusten ja heikkenevien kuntapalveluiden negatiivista kierrettä.

Valtiolla on tarjottavana varsin hyvin toimivat välineet rakennemuutospaikkakuntien työpaikkojen turvaamiseksi ja yritystoiminnan elvyttämiseksi, mutta kuntapalvelujen rahoituksen turvaamiseksi käytössä on ollut vain nyt lakkautettavaksi esitetty harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Rakennemuutospaikkakunnille tulisikin kehittää oma erillinen kuntatalouden tervehdyttämistä toteuttava järjestelmä yhtäkkisten rakennemuutosten kohteeksi joutuville kunnille ja alueille.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen myöntämisesityksessä otettiin rajoitetusti huomioon kunnan poikkeukselliset ja yhtäkkiset investointitarpeet. Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus ei luonteeltaan sovellu investointien rahoitukseen. Investointeja, erityisesti kunnan kantokykyyn nähden raskaita peruskorjauksia tulisi harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen sijaan rahoittaa mieluummin omalla erillisellä valtionavustuksella.

Investoinneista, esimerkiksi mittavista sisäilmaongelmista johtuvat kustannukset ovat muodostuneet monissa kunnissa äärimmäiseksi rasitteeksi. Näitä investointeja on rahoitettu valtion toimesta viime vuosina kertaluonteisilla määrärahoilla, jotka ovat kuitenkin olleet suuruudeltaan riittämättömiä suhteessa kuntien kokonais-investointitarpeeseen. Investointeihin tarkoitettujen määrärahoja tulisi lisätä sekä sosiaali- ja terveysministeriön että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla. Tällaisella rahoituksella, jonka suuruutta voisi suhdennetilanteiden mukaan vaihdella, olisi merkittävät positiiviset vaikutukset erityisesti rakennusalan työllisyyteen talouden heikkoina aikoina.

SUOMEN KUNTALIITTO

Timo Kietäväinen
varatoimitusjohtaja

Ilari Soosalu
johtaja, kuntatalous

Liite 1: Kuntaliito esitys harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen saajiksi vuonna 2014

Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus 2014

Korotusta hakeneet kunnat ja Kuntaliiton puolto

Kunta	Asukas- luku 31.12. 2013	Haettu summa		Kuntaliiton puolto		
		1 000 €	€/asukas	Saajat 31 kpl	1 000 €	€/asukas
Alajärvi	10 227	800	78	KYLLÄ	770	75
Evijärvi	2 685	700	261	KYLLÄ	400	150
Haapajärvi	7 616	1 500	197	KYLLÄ	760	100
Hartola	3 098	400	129	KYLLÄ	400	129
Honkajoki	1 819	600	330	KYLLÄ	330	180
Hyrnsalmi	2 565	500	195	KYLLÄ	380	150
Jalasjärvi	7 987	1 000	125	KYLLÄ	800	100
Juankoski	4 995	2 000	400	KYLLÄ	550	110
Keminmaa	8 565	2 000	234	KYLLÄ	860	100
Kitee	11 197	3 000	268	KYLLÄ	1 100	95
Kristiinankaupunki	7 001	1 000	143	KYLLÄ	700	100
Kärkölä	4 755	1 600	336	KYLLÄ	520	110
Lavia	1 902	800	421	KYLLÄ	340	180
Luvia	3 355	800	238	KYLLÄ	420	125
Muonio	2 383	1 000	420	KYLLÄ	360	150
Orivesi	9 630	1 800	187	KYLLÄ	720	75
Outokumpu	7 262	2 000	275	KYLLÄ	730	100
Posio	3 647	800	219	KYLLÄ	460	125
Pukkila	2 036	1 300	639	KYLLÄ	370	180
Rantasalmi	3 872	1 300	336	KYLLÄ	480	125
Ristijärvi	1 427	1 000	701	KYLLÄ	260	185
Ruovesi	4 771	1 070	224	KYLLÄ	520	110
Savonlinna	36 256	3 000	83	KYLLÄ	2 500	70
Savukoski	1 126	250	222	KYLLÄ	230	200
Siikajoki	5 593	1 500	268	KYLLÄ	620	110
Siikalatva	5 857	900	154	KYLLÄ	590	100
Suonenjoki	7 456	950	127	KYLLÄ	750	100
Teuva	5 656	1 300	230	KYLLÄ	620	110
Varkaus	22 107	2 000	90	KYLLÄ	1 700	75
Veteli	3 332	900	270	KYLLÄ	420	125
Vimpeli	3 171	1 000	315	KYLLÄ	400	125
Akaa	17 108	1 700	99	EI	0	0
Alavieska	2 740	600	219	EI	0	0
Aura	3 962	750	189	EI	0	0
Haapavesi	7 241	1 000	138	EI	0	0
Halsua	1 229	500	407	EI	0	0
Hanko	9 109	1 500	165	EI	0	0
Humppila	2 463	350	142	EI	0	0
Isokyrö	4 854	900	185	EI	0	0
Joroinen	5 213	500	96	EI	0	0
Joutsa	4 857	800	165	EI	0	0
Jämijärvi	1 971	900	457	EI	0	0
Kankaanpää	11 972	800	67	EI	0	0
Kannonkoski	1 520	500	329	EI	0	0
Karjoki	1 462	300	205	EI	0	0
Kauhajoki	14 081	1 600	114	EI	0	0
Kaustinen	4 288	1 000	233	EI	0	0

Kunta	Asukas- luku 31.12. 2013	Haettu summa		Kuntaliiton puolto		
		1 000 €	€/asukas	Saajat 31 kpl	1 000 €	€/asukas
Keuruu	10 310	1 000	97	EI	0	0
Kihniö	2 111	600	284	EI	0	0
Kittilä	6 478	1 000	154	EI	0	0
Kivijärvi	1 259	500	397	EI	0	0
Kotka	54 771	5 000	91	EI	0	0
Kuhmo	9 104	2 000	220	EI	0	0
Kärsämäki	2 721	700	257	EI	0	0
Laihia	8 007	1 500	187	EI	0	0
Lappajärvi	3 317	670	202	EI	0	0
Lemi	3 130	1 000	319	EI	0	0
Lumijoki	2 084	300	144	EI	0	0
Masku	9 729	500	51	EI	0	0
Multia	1 777	500	281	EI	0	0
Nousiainen	4 872	400	82	EI	0	0
Paltamo	3 620	1 000	276	EI	0	0
Petäjavesi	4 125	1 000	242	EI	0	0
Pornainen	5 145	1 000	194	EI	0	0
Raasepori	28 695	1 000	35	EI	0	0
Rautalampi	3 426	600	175	EI	0	0
Reisjärvi	2 925	900	308	EI	0	0
Rääkkylä	2 467	2 163	877	EI	0	0
Salo	54 478	2 500	46	EI	0	0
Sauvo	3 032	700	231	EI	0	0
Sievi	5 198	400	77	EI	0	0
Siuntio	6 183	1 180	191	EI	0	0
Soini	2 284	1 000	438	EI	0	0
Taivassalo	1 667	300	180	EI	0	0
Toholampi	3 381	1 000	296	EI	0	0
Uusikaupunki	15 463	1 600	103	EI	0	0
Vaala	3 193	600	188	EI	0	0
Valkeakoski	21 129	1 000	47	EI	0	0
Vehmaa	2 330	600	258	EI	0	0
Vesilahti	4 473	1 125	252	EI	0	0
Vieremä	3 874	900	232	EI	0	0
Viitasaari	6 895	1 600	232	EI	0	0
Ylivieska	14 748	1 500	102	EI	0	0
Ähtäri	6 271	1 000	159	EI	0	0
Äänekoski	20 077	1 000	50	EI	0	0